

САЦЫЯЛОГІЯ ЖУРНАЛІСТЫКІ

Кіраўнік – Вараб’ёў Васіль Пятровіч, загадчык кафедры сацыялогіі журналістыкі

Дакладчыкі

Вараб’ёў В. П. – канд. філал. н., дацэнт

Дзенісенка К. М. – магістрант

Доўнар Н. М. – канд. юрыд. н., дацэнт

Казанкоў У. А. – аспірант

Карачэнскі А. П. – д-р філал. н., прафесар

Лапікава І. В. – аспірант

Маеўская А. У. – канд. філал. н., дацэнт

Панкееў І. А. – канд. філал. н., дацэнт

Патрэбін А. У. – канд. філал. н., дацэнт

Равіч Э. Л. – магістрант

Скарбенка В. М. – выкладчык

Сцярдзенка С. М. – навук. супрацоўнік

Тычко Г. К. – д-р філал. н., прафесар

Фядотава Н. А. – выкладчык

Хруль В. М. – канд. філал. н., дацэнт

Хурс А. М. – выкладчык

Чарапоўская Н. І. – канд. псіхал. н.

Васіль Вараб’ёў
Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт

ІНАВАЦЫЙНЫ ІНДЭКС

Якія веды запатрабаваныя? Сацыялагічнае апытанне метадам выбарачнага інтэрв’ю выпускнікоў журфака БДУ 1978–1980 гг. высветліла, што праз чвэрць стагоддзя яны памятаюць лекцыі А. А. Рудэнкі, Р. В. Булацкага, Н. А. Сніцаравай, з захапленнем успамінаюць творчыя майстэрні Б. В. Стральцова, А. В. Балаша, Т. Д. Арловой. Далейшы паглыблены дыялог у фармаце фокус-групы зарэгістраваў заклапочанасць экспертаў дэфіцытам асобных ведаў эканамічнага, псіхалагічнага, паліталагічнага, сацыялагічнага профіляў, запатрабаваных у іх сённяшняй кіраўнічай журналісцкай дзейнасці. Вопытныя журналісты, якія выхавалі на журфаку і сваіх дзяцей, адназначна пацвердзілі, што студэнтам, якія прыходзяць ці на практыку, ці на працу, пажадана было б мець у інтэлектуальнай скарбонцы не асновы ведаў (у межах скупых лекцыйных і практычных заняткаў) у сацыяльна-гуманітарнай галіне пазнання рэчаснасці, а навыкі і вопыт дзейнасці ў эканамічнай журналістыцы, палітычнай журналістыцы, рэдакцыйным менеджменце.

Другая фокус-група – з ліку сёлетніх магістрантаў – пры выбары тэмаў кваліфікацыйных прац сутыкнулася з акалічнасцямі дысбалансавага характару. Псіхалагічныя, эканамічныя, палітычныя стасункі сучаснай журналістыкі, якія павінны даследавацца сацыялагічным маніторынгам і сацыяжурналісцкай метадалогіяй, табуіруюцца. А з магістрантаў дсягальна (год дадатковай вучобы) вырастаюць палітычных аглядальнікаў і эканамічных, дасведчаных сацыёлагаў і рэдакцыйных менеджэраў – тых спецыялістаў, якіх не стае ў рэдакцыях. Не выпадкова ж кіраўніцтва краіны сфармулявала лагічную праграму: «ніякай ідэалогіі не можа быць без СМІ»; журналісты павінны «не проста інфармаваць людзей ... а актыўна ўдзельнічаць ва ўсіх справах дзяржавы»; «Без журналістаў мы не змаглі б эфектыўна кіраваць краінай»; галоўнае для СМІ – «заставацца **палітычна ўплывовымі** (вылучана намі. – В. В.)» [1, 18–21].

Відаць, сапраўды наспела неабходнасць узнаўлення інстытута спецпадрыхтоўкі, які калісьці існаваў на журфаку. Выпускнікоў эканамічнага, правазнаўчага, філасофскага і інш. факультэтаў БДУ, здольных да творчай інфармацыйна-камунікацыйнай дзейнасці, мэтазгодна ўзбагаціць спецыяльным профільным (а не проста «агульнавыпускаючым») жур-

налісцкім інструментарыем на працягу 1,5–2 гадоў. Магчыма, тады «нажніцы» кадравай праблемы ўраўнаважача: галіновыя аглядальнікі не згубяцца ў агульнай плыні выпускнікоў журфака. Дарэчы, выпускнікамі тагачаснага спецаддзялення журфака сталі юрыст Н. М. Доўнар (сёння – дацэнт кафедры сацыялогіі журналістыкі), радыёфізік К. М. Сталярчук (журналіст), матэматык А. Б. Манцэвіч (рэдактар газеты) і інш. А педагогі, па першай адукацыі, так і засталіся педагогамі.

Такім чынам, два сацыялагічныя замеры, праведзеныя кафедрай сацыялогіі журналістыкі, дэманструюць дзве супрацьлеглыя тэндэнцыі. У попытках рэдакцый, у запатрабаванасці на дзяржаўным ўзроўні профільных ведаў – адна наменклатура, а ў арганізацыйна-метадалагічных высілках – зусім іншага кшталту.

Інтэлектуальныя навацыі ў журналісцкай адукацыі. Інавацыйны характар акадэмічных зрухаў, плануемы запраграмавацца на з’ездзе вучоных Беларусі, няёмольна вылучае сацыяльна-гуманітарны вектар журналісцкага пазнання і адлюстравання рэчаіснасці на прыярытэтнае месца ў адукацыйных стандартах і даследчых парадыхмах. Масквічы, піцэрцы, кіяўляне тры-чатыры гады таму ўвялі ў вучэбныя планы падрыхтоўкі журналістаў, камунікатараў і міжнароднікаў дысцыпліны «Сацыяльная інфармацыялогія», «Інфармацыйная палітыка», «Менеджмент у сацыяльнай інфармацыялогіі», «Інфармацыйная ўстойлівасць палітычнай сістэмы» і інш. Не падмяняючы, не дубліруючы класічныя прадметы «Эканоміка і менеджмент СМІ», «Сацыялогія журналістыкі», «Паліталогія журналістыкі», «Псіхалогія журналістыкі», «Прававыя асновы журналістыкі» і інш., інавацыі калег дапамагаюць братнім краінам выходзіць новую генерацыю сучасных журналістаў.

Універсальным сусветным паказчыкам запатрабаванасці даследчых і адукацыйных праектаў заўсёды служыў індэкс цытавання – спасылкі на працы вучоных. Міжнародныя спасылкі. У парадку сацыялагічнага эксперыменту студэнты трэцяга курса правялі бібліяграфічны пошук. Потым пабудавалі графік-піраміды найбольш часта цытуемых прац факультэцкіх вучоных у замежнай літаратуры. Па ўзбываючай лініі яна выглядае наступным чынам: «Метад і жанр», «Сацыялогія журналістыкі», «Тэатральная журналістыка», «Нацыянальная ідэя...», «Прававыя асновы журналістыкі», «Газета і эканамічныя прыярытэты аўдыторыі», «Тыпалогія творчай дзейнасці...»

Інтэгральным крытэрыем навукаёмістасці і безумоўнай акадэмічнасці з’яўляецца ўдзел вучоных у міжнародных праектах па падрыхтоўцы пад-

ручнікаў. Прафесар Т. Д. Арлова ў сістэме гэтых каардынат – па-за канкурэнцый: расійска-беларускі падручнік не забываецца праз гады вучонымі і студэнтамі.

Удзельнікі таго ж бібліяграфічнага пошуку ў дыяпазоне сацыялагічнага эксперыменту выявілі ў падручніку Расійскай акадэміі Дзяржаўнай службы: «У сучаснай сітуацыі пэўным сродкам рэгулявання ўзаемадзеяння журналістыкі з іншымі сацыяльнымі інстытутамі можа выступаць новая галіна ведаў і вучэбная дысцыпліна – паліталогія журналістыкі... Агульныя падыходы да рашэння задачы і пэўны вопыт, назапашаны, напрыклад, у Беларускім дзяржаўным універсітэце, павінен зацікавіць арганізатараў прафесійнай падрыхтоўкі журналістаў... На наш погляд, выкладанне новай навучальнай дысцыпліны – паліталогія журналістыкі – гэта таксама элемент дзяржаўнай інфармацыйнай палітыкі» [3, 154–156].

Дарэчы, адукацыйны стандарт дысцыпліны, вучэбная праграма і метадычныя рэкамендацыі выкарыстоўваюцца Санкт-Пецярбургскім універсітэтам [2, 9, 25, 384–385], Расійскай акадэміяй Дзяржаўнай службы [4], Днепрапятроўскім універсітэтам. На жаль, у пракце новага вучэбнага плана факультэта журналістыкі БДУ статус дысцыпліны штучна паніжаецца.

1. Выступление Президента Республики Беларусь А. Г. Лукашенко на торжественном собрании, посвященном 80-летию газеты «Советская Белоруссия» 2 августа 2007 г. // Информационный бюллетень Администрации Президента Республики Беларусь. 2007. №8 (135). С. 17–31.

2. Журналистика в мире политики: Исследовательские подходы и практика участия / Ред.-сост. С. Г. Корконосенко. – СПб.: Изд-во Михайлова В. А., 2004. – 448 с.

3. Информационная политика: учебник / под общ. ред. В. Д. Попова. – М.: Изд-во РАГС, 2003. – 463 с.

4. Шевченко А. В. Информационная устойчивость политической системы. – М.: Изд-во РАГС, 2004 – 256 с.

Екатерина Денисенко

Белорусский государственный университет

ПСИХОЛОГИЧЕСКИЙ АСПЕКТ ВЗАИМОДЕЙСТВИЯ ЖУРНАЛИСТИКИ И ВЛАСТИ: К ПОСТАНОВКЕ ПРОБЛЕМЫ

В последнее время особенно активно происходит эволюция и совершенствование технологий власти и социального управления в обществе. Современные средства массовой коммуникации создали для этого опти-